

# Geografija abolicije in problem nedolžnosti<sup>1</sup>

## Abstract

### Abolition Geography and the Problem of Innocence

The author analyzes the modern prison complex, which is a central but by no means the only defining institution of carceral geographies in the United States and beyond. In connection with the prison complex, the author identifies regional strategies of accumulation and upheavals, as well as the immensities and fragmentations that are reconstituted in space-time to begin another round of accumulation. The analysis also demonstrates how the prison evolved in tandem with world-historical transformations of the role of money in everyday life.

**Keywords:** abolition geographies, carceral system, life, extraction

*Ruth W. Gilmore (PhD) is professor of Earth & Environmental Sciences, and American Studies, and the director of the Center for Place, Culture, and Politics. She also serves on the Executive Committee of the Institute for Research on the African Diaspora in the Americas and the Caribbean. Co-founder of many grassroots organizations including the California Prison Moratorium Project, Critical Resistance, and the Central California Environmental Justice Network, Gilmore is author of the prize-winning Golden Gulag: Prisons, Surplus, Crisis, and Opposition in Globalizing California (UC Press). Forthcoming books include Change Everything: Racial Capitalism and the Case for Abolition (Haymarket); Abolition Geography (Verso); a collection of Stuart Hall's writing on race and difference (co-edited with Paul Gilroy, Duke UP).*

## Povzetek

Avtorica analizira sodobne zapore, ki so osrednja, vendar nikakor ne enoznačno opredeljujoča ustanova karceralnih geografij v Združenih državah Amerike in širše.

<sup>1</sup> Prispevek je bil v angleškem jeziku izvirno objavljen v zborniku *Futures of Black Radicalism*, ki sta ga uredila Gaye Theresa Johnson in Alex Lubin (2017; London in Brooklyn, NY: Verso). Različice tega predavanja so bile predstavljene ob naslednjih priložnostih: ob devetindvajseti izvedbi »Sojourner Truth Lecture« na Oddelku za afriške študije na Claremont Colleges (september 2014); na konferenci v čast Cedricu Robinsonu »Soočanje z rasnim kapitalizmom« na CUNY Graduate Center (november 2014); na petem srečanju fundacije Antipode (geografije pravičnosti) v Johannesburgu (julij 2015); na dogodku Združenja za ameriške študije (oktober 2015) in na bienalni konferenci Centra za ameriške študije in raziskave na ameriški univerzi v Bejrutu (januar 2016).

Avtorica se zahvaljuje urednikom tega zvezka in mnogim sogovornikom za spodbudno kritiko.

Pokaže na povezavo med zapori in regionalnimi strategijami kopičenja in preobratov ter neskončnosti in razdrobljenosti, ki se rekonstituirajo v prostoru-času (čeprav so geometrijsko koordinate nespremenjene), da bi se začel še en krog kopičenja. Avtoričina analiza pokaže, kako je zapor rasel v tandemu s svetovnozdgovinskimi spremembami vloge denarja v vsakodnevnem življenju.

**Ključne besede:** geografija abolicije, karceralni sistem, življenje, ekstrakcija

*Dr. Ruth W. Gilmore je profesorica na področju okoljskih znanosti in ameriških študij ter direktorica Centra za prostor, kulturo in politiko. Je tudi članica izvršnega odbora Inštituta za raziskovanje afriške diaspore v Amerikah in na Karibih ter soustanoviteljica številnih samoniklih organizacij, kot so Moratorij na kalifornijske zapore, Kritični upor in Centralna kalifornijska mreža za okoljsko pravičnost. Je avtorica nagrajenega dela Golden Gulag: Prisons, Surplus, Crisis, and Opposition in Globalizing California (UC Press). Trenutno pripravlja monografiji Change Everything: Racial Capitalism and the Case for Abolition (Haymarket) in Abolition Geography (Verso) ter s Paulom Gilroyem ureja zbirko besedil Stuarta Halla o rasi in razliki.*

*Poskušali smo najti jezik, da bi dojeli čas pred čemerkoli, kar je prišlo za njim.  
China Miéville, Embassy Town (2011: 191).*

## Denar

Plen. Plačilo. Mezda. Dobiček. Davek. Renta. Kopičenje. Črpanje.  
Kolonializem. Imperializem.

Sodobni zapor je v Združenih državah Amerike in drugod osrednja, vendar ne enoznačno opredeljujoča ustanova jetnišničnih geografij. Te geografije, ki označujejo regionalne strategije kopičenja in preobrate, brezmejnosti in razdrobitve, se rekonstituirajo v prostoru in času (čeprav geometrijske koordinate ostajajo nespremenjene), da bi izpeljale še en krog kopičenja.

Zapor se je izoblikoval v tandemu s svetovnozdgovinskim procesom spreminjanja vloge denarja v vsakodnevnem življenju. Če pogledamo v preteklost, je preobrazba videti kot premet. Iz tega, kar je bil in za večino ljudi še vedno ostaja, namreč *sredstvo* za premeščanje shranjene energije med prodajalci in kupci zelenih predmetov, se je denar spremenil v zaželen *cilj*, in to ne za erotična ljubkovanja zbiralcev in skopuhov, temveč za drugačno in ne predolgo dotikanje – da bi s prisilo v nujno gibanje poživil sicer neredne, vendar stalne cikle preobrazbe za še večje zaslužke.

Kapitalizem: nikoli nerasni, v podeželski Angliji in kjerkoli v Evropi, kjer so, kot nas uči Cedric Robinson, hierarhije med ljudmi, katerih potomke\_cí so morda vse\_i postale\_i belke\_ci, svojo strukturo utemeljevale na skupinsko diferencirani ranljivosti na prezgodnjo smrt in ki so jih kot del enako

izkoristljive narave drugega izkoriščale elite, da bi upravičile neenakost ob koncu dneva, pa tudi z naslednjim jutrom.

Rasni kapitalizem: način produkcije, razvit v poljedelstvu, izboljšan z ogra-jevanjem v Starem svetu ter z zajeto zemljo in delovno silo v obeh Ameri-kah, izpopolnjen v časovno-gibalni poljsko-tovarniški suženjski koreografiji, njegov imperativ pa skovan na nakovalih imperialnih vojskujočih se monar-hov in njim enakih, ki so morali zalagati davke – v gotovini in ne v naravi –, da bi lahko suvereni vladar oboroževal vse bolj centralizirano in regulirano vojaštvo, ki se ni bilo več sposobno, tako kot v preteklosti, zadostno izpla-čevati s plenjenjem po koncu vsake bitke. Pa ne da bi pozneje ali sedaj prenehalo s plenjenjem.

Tudi plačilni paket ni prišel v celoti naenkrat: v ZDA so številni državljani vojaki 19. stoletja odšli v grob še vedno čakajoč, da bodo plačani za to, da so pobijali ali privolili v pobijanje ameriških staroselk\_cev, Francozov ali njiho-vih predstavnikov\_ic. Odškodnina je privzela obliko nečesa, kar se je lahko preoblikovalo v nekaj drugega: bodisi v pravico do zaplenjene zemlje – čast za ogromno »raso gospodarjev«, belcev z volilno pravico; zemlje, dobrine, ki je ni mogoče premakniti, jo pa lahko kot listino vtaknemo v žep, prodamo, si jo izposodimo ali zasežemo po zastavni pravici – rečeno drugače, spremenimo v denar; in če ne v naziv, potem v pokojnino, upravičenost do rednega izplačila v obliki denarja za lajšanje tegob v zlatih letih.

In dejansko so se sodobni zapori rodili in odraščali skupaj z Združeni-mi državami Amerike. Kaznilnice so omogočile oblikovanje države na robu zgodnje republike, katere vsaka ustanovna listina je na kratko povzemala svobodno v nasprotju z drugim, uvoženo v nasprotju s priseljenim, in s tem pojasnila, da široko zastavljenih idealov obrambe in splošne blaginje, veliko pred trinajstim amandmajem, ne moremo uporabljati univerzalno, saj je že na začetku jasno opredelila, kdo spada sem in kdo ne.

Takrat, tako kot sedaj, so konkurenčni koncepti svobode oblikovali plane-tarno gibanje ljudi in odnosov. Tako kot življenja so bile prvotne kazni krat-ke, pri čemer so drugega za drugim posrkale tiste, ki niso hoteli upoštevati dodeljene ali predpisane linije, tiste, ki niso odigrali svoje vloge oziroma niso bili uspešni v dramatično razraščajočih se ciklih ustvarjanja prostorov rasnega kapitalizma – vključno s sužnjelastništvom, imperializmom, nase-ljenskim kolonializmom, črpanjem virov, infrastrukturno koordinacijo, in-dustrializacijo mest, regionalnim razvojem in financializacijo vsega.

Daljnosežna in intenzivna spodbujevalna sila rasnega kapitalizma, njena protislovna zavest, njena sredstva za spreminjanje predmetov in želja v de-nar, so ljudje v najboljših letih ali mlajši, ljudje, ki ustvarjajo, se gibajo, rase-tejo ter skrbijo za stvari in druge ljudi.

Kdo je potemtakem bil ali je izven prostora? Nesvobodni ljudje, ki so prodali stvari, ki so jih izdelali ali jih prikrito pridelali in skrivali denar v emancipacijskem lončku. Ljudje, ki niso mogli povedati, kje delajo, dokazati, da so svobodni, ali pokazati vozovnice oziroma prepustnice, dokumenta, s katerim bi si rešili kožo ali se znebili pripovedi, da ima (oziroma se zdi, da ima) njihova koža, ki se na poseben način napenja čez mišice in kosti, povedati nekaj o tem, kje ne bi smeli biti – ujeti.

Imperativ rasnega kapitalizma zahteva vse vrste shem, vključno s trdim delom elit in njihovih strank v prekrivajočih in prepletajočih se gospodarstvih celotnega planeta. Gradijo in rušijo, preoblikujejo države in premeščajo zmogljivosti v javna območja in zunaj njih. Precej tudi preiščujejo o gibanju denarja. V sodobnem svetu, ko se proizvodni in profitni cikli obračajo vse hitreje, rasni kapitalizem pa je vse manj strpen do kakršnihkoli trenj, povezanih s pretokom denarja, vezava sredstev v zapore, od koder morebiti ne bi mogla dospeti pravočasno in v ustrezni kakovosti, pač ni tako zelo privlačna, čeprav so kletke polne milijonov ljudi v najboljših letih.

Mislili smo, da mora biti v ZDA sodobna množična nesvoboda, ki je rasno organizirana, povzetek načrtovanega zaslužkarstva na račun suženjstva. Toda če te velikanske jetnišnične ustanove, obremenjene kot mesta, niso tovarne in storitvena središča, kje je potem dobiček, presežni denar ob koncu dneva? Današnji zapori so ekstraktivni. Kaj to pomeni? To Pomeni, da zapori denarju omogočajo, da se giblje zaradi prisilne *nedejavnosti* ljudi, ki so v njih zaprti; da ljudje, iztrgani iz skupnosti, in ljudje, vrnjeni v skupnosti, vendar brez pravice, da bi bili del njih, omogočajo kroženje denarja v hitrih ciklih. Kar je izčrpano iz iztrganih iz skupnosti, je *sam* vir življenja – čas.

Če o tej dinamiki razmišljamo skozi politiko obsega, razumevajoč telesa kot kraje, kriminalizacija posameznike preoblikuje v majcene teritorije, pripravljene na razmah ekstraktivne dejavnosti – nenehno izčrpavanje časa iz teritorijev sebstva. Ta proces odpre luknjo v življenju, s čimer, morda na naše presenečenje, pospešuje izničenje prostora s časom. Ukradena in skorpumpirana družbena mezda zleti skozi to časovno luknjo na plačilne liste zaporniških uslužbencev, prodajalcev, komunalnih podjetij in pogodbenikov – za izplačilo dolga. Denar privzame številne končne oblike: mezd, obresti, rent in včasih dobička. Še natančneje pa ekstraktivni proces priklič v spomin mehaniko sodobnega imperializma: izčrpavanje – v denarni obliki – neposrednih proizvajalcev, katerih skupnosti so ravno tako destabilizirane. Vendar pa tudi sam denar osvetljuje enormnost možnega prebivalstva in proizvajalk\_cev abolicijskih geografij – abolicijska geografija, antagonistično nasprotje jetnišničnih geografij, oblikuje prepletajoč se vzorec po terenu rasnega kapitalizma. To vidimo.

# Abolicijska geografija

Abolicijska geografija izhaja iz znane predpostavke, da je svoboda prostor. Ustvarjanje prostorov je običajna človeška dejavnost: gre za to, da ugotovimo, kako ljudi in zemljo ter druge vire združiti z našo družbeno sposobnostjo, da se organiziramo na najrazličnejše načine, bodisi da ostanemo ali se potepamo. Vsak od teh dejavnikov – ljudje, zemlja, drugi viri, družbena sposobnost – se pojavlja v številnih oblikah, ki določajo, vendar ne opredeljujejo, kaj lahko ali bi morali storiti. Ko deluje navzven in navzdol od te osnovne predpostavke, se abolicijska *kritika* ukvarja z največjo in najmanjšo podrobnostjo teh ureditev ljudi in virov ter zemlje skozi čas. Pokaže, kako se odnosi nesvobode utrjujejo in raztezajo, a ne z namenom, da bi dokumentirala bedo. Prej gre za to, da ne le prepozna osrednja protislovja – inherentne slabosti – v režimih razlastitve, temveč, nujneje, da pokaže, kako se radikalna zavest v dejanju razreši v osvobodjene, četudi zgolj začasne sedanje in pretekle življenjske poti. Radikalna tradicija, iz katere abolicijska geografija črpa pomen in metodo, se v čas-prostor pravzaprav ne vrača zato, da bi odpravila zgodovino, temveč da bi našla alternative brezupnemu občutku, da vse te spremembe, gledano nazaj, dozdevno niso bile nikoli nič drugega kot premestitev in prerazporeditev človeškega žrtvovanja. Če je nedokončana osvoboditev delo abolicije, ki ga je treba še opraviti, to, kar je treba odpraviti, ni preteklost ali njen sedanjí duh, temveč procesi hierarhizacije, razlastitve in izključevanja, ki se utrjujejo kot skupinsko diferencirana ranljivost na prezgodnjo smrt.

Maja 2011 so bili vsi presenečeni, ko je Vrhovno sodišče ZDA, notorični zagovornik *pravic zveznih držav*, potrdilo sodbo nižjega sodišča, po kateri mora kalifornijski Urad za prestajanje zaporne kazni in rehabilitacijo zmanjšati število ljudi, ki so bili po tedaj aktualnih podatkih v zaporih in taboriščih za odrasle. Vrhovno sodišče je sodbo nižjega sodišča pospremlilo z besedami, da Kalifornija (Zlata država) ne more »zgraditi izhoda« iz ustavnih kršitev, ki so tako hude, da se lahko merijo v prezgodnji, torej preprečljivi smrti: povprečno ena na teden, vsak teden, desetletja, zaradi dobro dokumentiranega zdravniškega zanemarjanja.

Odločba, čeprav je šlo za zmago, ni naznačila jasnega odmika od skoraj štiridesetletne množične kriminalizacije, ki krajša življenje, pa čeprav je pet sodnic\_kov prepoznalo nakopičeno katastrofo prezgodnje smrti; ta je doletela ljudi, ki se jih je večina Američanov vseh ras, spolov in starosti naučila prezirati in ignorirati. Pa vendar, v kontekstu globalne vojne proti terorizmu, združene z domačimi vojnami proti ranljivim ljudem, vemo, da se nasprotovanje morilskim izgredom (mučenju, napadom z brezpilotnimi letalniki,

policijskim ubojem, zastrupljeni vodi) z lahkoto razvodeni v divjo analitično dejavnost, ki proizvede sveže upravičevanje in ukinja prepovedi z združeno močjo uporabljenega nasilja, revidirane pravne razlage in dolgovernih poročil komisij. Ob škandalih in zahtevah po reformi zaporov pa neusmiljena načela in postopki kriminalizacije ostajajo nedotaknjeni, hrupno dodelani na robu, vendar vse bolj utrjujoči se v središču, kjer večina ljudi v zaporu trpi: povprečne kazni, povprečne pogoje, povprečne kletke, povprečne obtožbe, povprečno bedo. Rečeno drugače, v primerjavi s škandalom dokumentirnega namernega zanemarjanja ostaja kriminalizacija zapleteno sredstvo in proces za doseganje preprostega cilja: ljudi zapreti v situacije, kjer se od njih pričakuje, da bodo zboleli in umrli, v kar so marsikdaj tudi prisiljeni.

Procesi, ki prispevajo tako k razvoju kot k brezprimerni običajnosti množične kriminalizacije, so bili v središču raziskav, ukrepov, zastopništva in drugih oblik proučevanja, s katerimi so poskušali doumeti izkušnjo. Splošen, vendar ne izčrpen povzetek je tak: v ZDA je večdesetletna, od krize načeta politična ekonomija navrgla ogromne presežke, ki so postali ključni dejavniki širitve zaporov: zemlja, ljudje, denarni kapital in zmogljivosti države. Elementi »zaporniške rešitve« se niso niti samodejno niti nujno združili v obsežne jetnišnične geografije. Prej kot to je neskončno zapletena politična ekonomija, bogata z ljudmi, dohodki in premoženjem, naredila sorazmerno hiter obrat in spremenila namembnost hektarjev, preusmerila družbeno mezdo, uporabila javni dolg in serijsko odstranila tisoče in tisoče in tisoče in tisoče in tisoče in tisoče skromno izobraženih ljudi iz njihovih gospodinjstev in skupnosti.

Kot lahko vidimo, se je nekaj spremenilo. Namesto predstavljanja vztrajnega ponavljanja statičnih odnosov bi bilo morda učinkoviteje analizirati dinamiko razmerij, ki presega očitne konceptualne ali prostorske omejitve, in se nato odločiti, kakšna oblika, stara ali nova, lahko nastane s tem, ko jo skušamo prenarediti v nekaj drugega. To – prenarejanje nečesa v nekaj drugega – je tisto, čemur pravimo negacija. Da bi to storili, se moramo vprašati po sedanji obliki, ki bo oblikovala prihodnost – to je nekaj, kar lahko razberemo iz dokazov njenih sestavnih vzorcev, ne da bi nas pri tem zavedle\_i ali zmotile\_i družbene\_i prednice\_ki, ki jih, razumsko ali čustveno, dojemamo v njenih značilnostih. (K prednicam\_kom se bom vrnila čez nekaj strani.) Razmišljati na ta način pomeni razmišljati deduktivno (obstajajo oblike) in induktivno (prepletajoči se vzorci razkrivajo občosti, ki bi lahko bile strukturne ali pa tudi ne). Predvidevam, da sem geografinja postala zato, ker je takšne vrste sem in tja to, kar počnemo; poskušamo videti in razložiti formalnosti in improvizacije konstrukcije prostorov, ki jih oblikujejo človeško-okoljski odnosi odvisnosti – združevanje ali povezovanje moči z razliko – in jih

včasih, vendar ne neizogibno prekinejo preprečljivi smrtni primeri. Namer-  
no razmnoženi smrtni primeri ter oblike in vzorci, ki se spajajo v prezgodnji  
smrti, človeško žrtvovanje razkrijejo kot organizacijsko načelo ali, morda  
natančneje, breznačelno obliko organiziranja, kar nas vrača k rasnemu ka-  
pitalizmu in vlogi kriminalizacije v njem.

Plodna prizadevanja za oblikovanje zagovorništva, ki spodbuja protiza-  
porno osveščenost in akcijo, deloma razkrivajo, kampanjo za kampanjo,  
delce dih jemajoče strukture množičnega zapiranja. Izbor in razporeditev  
kategorij, ki navdihujejo trajnostno akcijo, se ironično nagibata k legitima-  
ciji sistema kot takega, z osredotočanjem na to, kako je še posebej škodljiv  
za mladino, ženske, starše, matere, moške, spolno nenormativne ljudi, os-  
tarele ali slabotne, ali da gre za posledico vojne proti drogam, policijskega  
zaustavljanja in preiskav, rasizma, privatizacije in tako naprej. In vendar čr-  
panje časa iz vsakega teritorija-telesa specifično in visceralno [do drobovja]  
spremeni življenja drugje – partnerjem, otrokom, skupnostim in gibanjem;  
spremeni možnosti svobode. Obenem partikularno implicira celotne zgo-  
dovinske geografije v nenehnem nemiru. V razmislek nekaj primerov: gen-  
trifikacija, proizvodnja avtomobilov in jekla, premogovništvo, pridobivanje  
zlata, konfliktni minerali, *fracking* [hidravlično lomljenje], nove tehnologije  
dostave, robotika, blagovne verige in finančni kapital. Izziv je v tem, da os-  
tane celota jetnišničnih geografij – in ne le njihovi vidiki zapora ali celo ka-  
zenskega pregona – povezana, ne da bi se različni vidiki sesedli ali reducirali  
drug na drugega. Vsaka kategorija ali sistem ima številne dimenzije, kar  
zahteva analitični raztezek, da bi dojel materialni svet v mnogovrstnih celo-  
tah, ki se prekrivajo in prepletajo. Ta osnovni imperativ zahteva več v smislu  
samokritične zavesti kot dodatnih podatkov (ki jih imamo že sedaj preveč):  
čeprav je to, kar je resnično, absolutno pomembno, pa z njim povezana  
izkušnja ne bo nikoli samodejno razkrila, kako in zakaj je negacija (temeljita  
predelava materialnosti in izkušnje) včasih uspešna.

Tam, kjer je neenakost najgloblja, danes po vsem svetu uporaba zapo-  
ra prevladuje kot vsestranska rešitev družbenih problemov – nikjer tako  
obsežno kot v ZDA, s Kalifornijo na čelu. Ideološko, torej v mišljenju in vsa-  
kodnevni kulturi, izražanje in normalizacija identičnih procesov centraliza-  
cije in devolucije – ki ju strukturira dovzetnost za nenehno krizo – oblikuje-  
ta strukture čutenja in zato v veliki meri družbeno določata očitni razpon  
opozicijskih možnosti. Rečeno drugače, posledica doktrine devolucije je ne-  
nehno fragmentiranje raznovrstnih centrov boja in objektov antagonizma  
za ljudi, ki si želijo enake zaščite, da o enakih priložnostih niti ne govorimo.  
V krizi, v odporu, v nasprotovanju: komu, na koga, proti komu nasloviti pe-  
ticio ali dvigniti pest?

Devolucija je delitev, včasih začasna, včasih bolj gotova. Njene zmožnosti normalizacije so velike, saj oblikuje politično domišljijo in s tem izrisuje napade na jetnišnično obliko. Posledično veliko tovrstnih napadov izkazuje trende, ki so se, ne presenetljivo, tesno zarasli okrog določenih kategorij: policijskega ohranjanja reda in miru, priseljevanja, terorizma, proračunskega aktivizma, odredb, spolnosti, spola, starosti, prezgodnje smrti, starševstva, privatizacije, prej ali trenutno zaprtih ljudi, sindikatov v javnem sektorju, razvrednotenega dela in (relativne) nedolžnosti. Rasizem tako povezuje kot tudi diferencira način skladnosti teh kategorij z normativi radikalnih in reformističnih politik – z drugimi besedami, kako ljudje, in tu navajam izvrstno besedno zvezo Petra Linebaugh, »prebadajo prihodnost za upanje«. Če so politike scenarij za prihodnost, morajo biti ostre, torej morajo imeti kakovost, ki jo pogosto zamenjujemo s pretirano ozkostjo – nekaj, kar devoluciji inherentno strukturiranje spodbuja do skrajnosti. Kot nas uči A. Sivanadan, medtem ko ekonomija določa, politika rase opredeljuje tehnike in razumevanje, tudi ko ni konkretno vzpostavljenih – a v vsakem trenutku otipljivih – rasnih kategorij in hierarhij. Če je, kot je v poznih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja trdil Stuart Hall, rasa modalnost, skozi katero živimo razred, je množično zapiranje *razredna* vojna.

Pa vendar tudi širina prinaša analitične in organizacijske izzive. Da najdemo odgovore na zastavljena vprašanja, ni nič novega. Kaj bi torej lahko bil najustrežnejši splošni izraz ali izrazi, ki bi za temeljito preiskavo in ukrepanje koristno povzel(i) tako različen, pa vendar povezan niz kategorij, odnosov in procesov, kakršni so tisti, ki se združujejo v množični kriminalizaciji in zapiranju? Pred sedemnajstimi leti [1997] je nastala abolicijska organizacija *Critical Resistance* (Kritični odpor), ki si je nadela vzdevek »Onkraj zaporniškega industrijskega kompleksa«. Eksperimentalni namen izraza »zaporniški industrijski kompleks« je bil izzvati čim širši razpon razumevanj družbeno-prostorskih odnosov, ki tvorijo množično zapiranje, z uporabo prilagodljive šablone [tako imenovanega] vojaškega industrijskega kompleksa – njegove celotne zgodovinske geografije ter politične ekonomije, demografije ter intelektualnih in tehničnih strokovnjakov, teoretikov, političnih analitikov, tatinskih preprodajalcev in dobičkarjev, vseh, ki so sodelovali pri transformativnem prestrukturiranju Vojnega ministrstva v Pentagon, imeli od tega koristi ali bili prevzeti oziroma dezorganizirani.

Z drugimi besedami, menili smo, da je zaporniški industrijski kompleks (ZIK) prav tako konceptualno raztegljiv kot naš predmet analize in boja. Vendar mislim, da je njegov učinek v preveč primerih usahnil – dejansko atrofiral –, namesto da bi razširil domiselno razumevanje očitno brezmejnega ustvarjanja ločnic s strani sistema. Posledica tega je, da raziskovalke\_ci

porabijo preveč časa bodisi za dokazovanje trivialnih zadev ali za obrambo pred sovražnimi kritikami, aktivisti\_ke pa namenjajo ogromna sredstva za boj proti škandalom in ne virom. A ZIK vendarle obstaja. In tako mi je prišlo na misel, kot korektivni projekt, da bi ZIK začasno poimenovala z drugim imenom – tistim, ki sem ga nadela študijskemu predmetu, ki sem ga pripravila leta 1999 in pol desetletja predavala na Berkeleyju –, nekoliko bolj generičnim: »jetnišnične geografije«. Moj namen je obnoviti in kritično oceniti vprašanje, za kaj pri *aboliciji* sploh gre. Nedvomno je abolicijska geografija antagonistično protislovje jetnišnične geografije.

K tej točki se bom vrnila na koncu, na tem mestu – kot pričakujete tiste\_i, ki me poznate – pa bom spomnila, da je v arhivskem zapisu o samoorganiziranju in dejavnosti ustvarjanja sveta s strani Črncevz juga v času rekonstrukcije veliki komunist W. E. B. Du Bois *videl* kraje – abolicijske geografije –, ki so jih ustvarili ljudje v okviru političnega sodelovanja, ki ga je imenoval »abolicijska demokracija«. (Thulani Davis je nedavno to delo izvrstno dopolnila s sledenjem njegovemu širjenju in krčenju v prostoru-času.) Ljudje tega, kar so ustvarili, niso naredili iz nič – kljub revščini, v katero so bili pahnjeni kot rezultat velikih prizadevanj za pravico do stavke, osvoboditev in vzpostavitev novega družbenega reda. S seboj so prinesli stvari – senzibilnosti, odvisnosti in talente, nedvomno dopolnilo zavesti in sposobnosti, ki ju je Cedric Robinson imenoval »ontološka celotnost« –, da bi kraje, v katerih so bili, spremenili v kraje, v katerih bi želeli biti. In vendar so pustili obilo dokazov o tem, kako svoboda ni zgolj odsotnost zasužnjevanja kot pravne in lastninske oblike. Bolj kot to pomeni odpravo ujetništva – abolicijo –, dobesedno zamenjavo krajev: uničenje geografije suženjstva z vključevanjem njihovega dela v zunanji svet, da bi spremenili svet in s tem tudi sami sebe – tako rekoč, bivališče kot naravo –, četudi se v geometričnem smislu sploh niso premaknili prav daleč.

Takšno ustvarjanje krajev v okviru rekonstrukcije je negiralo negacijo, konstituirano z ujetništvom, in čeprav nihče svojega neposrednega družbeno-prostorskega rodovnika v celoti ne naseljuje zaradi protirevolucije lastnine, se to zavedanje ohranja v politični, izrazni in organizacijski kulturi, če le gledamo in poslušamo. (Leta 2015 smo obeleževali stoto obletnico filma *Rojstvo naroda* – zgodbe, ki je v številnih pogledih mezde belcev napravila ne le zaželeno, ampak obvezno plačilo.) Kar je tu še posebej zaskrbljujoče, je splošno dejstvo: da bi okrepile svojo sposobnost črpanja vrednosti iz delovne sile in zemlje, elite vzpostavljajo politične, gospodarske in kulturne ustanove z uporabo ideologij in metod, ki so jih pridobile lokalno, nacionalno in mednarodno. Gradijo države, jih prilagodijo, povečajo ali prenesejo.

Spodbujajo in zavračajo pojasnjujoče in utemeljujoče razlage, zakaj bi stvari morale biti bodisi drugačne ali takšne, kot so. A tudi v krčih občasne opustitve se elite zanašajo na strukture reda in pomena, ki jih anarhija rasnega kapitalizma ne more nikoli zagotoviti. Nadalje, kot kaže dejanska izkušnja črnke\_camed državljansko vojno in rekonstrukcijo, neelite niso nikoli pasivni šahovski kmetje. Ko spreminjajo raznolikost, si navadni ljudje umislijo način, kako razvleči ali skrčiti družbene in prostorske oblike, da bi ustvarili prostor za svoja življenja. Znamenj in sledi abolicijske geografije je v izobilju, celo v njihovi krhkosti.

Gaza in Zahodni breg: Med prvo intifado (1987–1993) so ljudski odbori po vseh ozemljih vzpostavili osupljiv niz ustanov, ki naj bi predstavljale osnutek infrastrukture za postkolonialno Palestino. Projekti so obsegali klinike, šole, trgovine, zmogljivosti za pridelavo in predelavo hrane ter tovarne oblačil. Ljudje, ki so jih organizirali in v njih delali, so delo obravnavali kot parcialno, čeprav potrebno za osvoboditev, kot nekaj, kar je zahtevalo vztrajno delo na zavesti z domiselnim izobraževanjem, usposabljanjem in drugimi programi. Na primer, nekatere ženske, ki so delale v živilskopredelovalnih obratih, so razpravljale o tem, kako revolucije ni mogoče ohranjati v teku, če patriarhat in paternalizem ne postaneta nesprejemljiva in dojeta kot okupacija. Delo v ljudskem šolstvu je bilo odvisno od širjenja zavesti, od posameznega (inokulacije, namakalnega jarka, stroja na električni pogon) do splošnih zahtev, da ad hoc abolicijske geografije tistega časa-prostora z zavestnim delovanjem (vnovič) postanejo trajnostne.

Nasilje v domačem okolju: Jetnišničnemu feminizmu ni uspelo končati nasilja nad ženskami ali nasilja v domačem okolju na splošno, čeprav posredovanje organov kazenskega pregona včasih ustvari čas in prostor, da ljudje najdejo druge možnosti. *INCITE! Women of Color against Violence* [aktivistična organizacija s sedežem v ZDA, imenovana *SPODBUJAJTE! Rasizirane ženske proti nasilju*] in številni drugi, ki so se na različne načine organizirali po vsem svetu, so torej poskušali ugotoviti, kako ustvariti ta čas-prostor v kontekstu ustvarjanja gospodinjestev ali skupnosti, ne pa kriminalizacije. Gre za idejo, da namesto boljšega ali hitrejšega kaznovanja nasilja končamo samo nasilje s spreminjanjem družbenih odnosov, v okviru katerih se pojavlja. Posledično, kot dokazuje *Story Telling Organizing Project* [*Projekt pripovedovanja zgodb in organiziranja*], so ljudje po vsem svetu zasnovali veliko pristopov za zaustavitev osrednjega problema, tj. nasilja, brez uporabe nasilja za doseganje uspešnih sprememb z vključitvijo prijateljic\_ev, sosed\_ov, širših skupnosti in različnih strategij.

Dekolonialno izobraževanje: Sónia Vaz Borges je leta 2016 v doktorski disertaciji o šolah osvoboditve, ki so jih ustanovile antikolonialne sile med

trinajstletno osvobodilno vojno v Gvineji Bissau, pokazala na zapleteno povezanost med dejavnostmi ustvarjanja krajev in spreminjanja prostora. Vloga *Amílcarja* Cabrala, ki je bil izšolan za člana poklicnega državnega upravniskega razreda na portugalskih prekomorskih ozemljih, je pri razvoju revolucionarne zavesti deloma izhajala iz njegove agronomske izobrazbe. Ko je potoval po Gvineji Bissau in Zelenortskih otokih, da bi ocenil probleme in rešitve, povezane z rodovitnostjo tal, je spoznal tudi ljudi, ki so na tej zemlji živeli in jo obdelovali. PAIGC [Afriška stranka za neodvisnost Gvineje Bissau in Zelenortskih otokov] je pripravila učni načrt za abecedno, praktično in politično opismenjevanje, napisala učbenike in za učitelje\_ice izučila vojake. Šole, ki so bile po izgonu kolonialne vojske zgrajene in popolnjene z osebjem v vsaki pokrajini, so artikulirale možno prihodnost za posamezne kraje in širše, kakor hitro je bilo mogoče, s posebnim poudarkom na povezavi z vseafriškim gibanjem in državami tretjega sveta.)

Oaklandske odredbe proti kriminalnim združbam: Obseg dejanskega nadzora, ki ga izvaja kazenski pravosodni sistem, se ne ustavi na meji sistema. Lokalni upravitelji lahko namreč uporabijo civilno pravo, da režim totalne institucije zapora razširijo na gospodinjstva in skupnosti, medtem ko lahko delodajalci v ZDA po mili volji diskriminirajo 65 milijonov ali več ljudi, za katere je listinsko dokazano, da ne delajo zaradi obsodb za hudodelstva. V Oaklandu je koalicija bivših zapornic\_kov, več organizacij za socialno in ekonomsko pravičnost, družinskih članov in drugih sprožila kampanjo, s katero je želela mestne oblasti prisiliti, da bi preklicale cone, kjer veljajo odredbe, in ne vzpostavljale novih načrtovanih con. V teh conah ljudje, imenovani v odredbah, ter kraji, kjer živijo in se družijo, nimajo pravnih varoval, s katerimi bi preprečili policijska zaslišanja in preiskave. Poleg tega so člani\_ce gospodinjstev postali\_e neprostovoljni\_e odposlanci\_ke, od katerih se je pričakovalo, da bodo uveljavili določila odredb, sicer bi se tudi sami znašli v težavah. Preoblikovanje con v abolicijsko geografijo je zahtevalo preoblikovanje zavesti, saj so morali uradno in lokalno zasmehovani in omerjani posamezniki razviti moč prepričevanja tako v mestni hiši kot na ulicah ter izprazniti zemljišča, kjer so zgradili skupnost in zaupanje z izjemno zavzetostjo do običajnih stvari: ustvariti vrt in zidno poslikavo; biti prvi, ki se bodo odzvali v času stiske; voditi z zgledom. Presenetljivo, ljudje, ki se niso bali umreti, so morali svojo neustrašnost na novo izkazati v povsem novih okoliščinah.

## Problem nedolžnosti

Že prej sem omenila, da so se mnoge\_i zagovornice\_ki ljudi v zaporu in skupnosti, iz katerih izhajajo, podale\_i na tvegano pot, ko so dokazovale\_i, zakaj določeni ljudje ali kraji trpijo na posebne načine, ko gre za kriminalizacijo ali kletko. Tako se trditev glasi, da so zapori zasnovani za moške in so zato slabi za ženske. Zapori so zasnovani za zdrave mlade moške in so zato slabi za ostarele in slabotne. Zapori so zasnovani za odrasle in so zato slabi za mladino. Zapori ločujejo ljudi od družin in so zato slabi za matere, ki so v prvi vrsti odgovorne za družinsko kohezijo in reproduktivno delo. Zapori temeljijo na togem binarnem spolnem sistemu in so zato slabi za trans\* in spolno nenormativne ljudi. Zapori so kletke in zato ljudje, ki niso škodili nikomur, ne bi smeli biti v kletkah. To seveda še ne izčrpa litanije o tem, kdo ne bi smel biti v zaporu. Tu je pomembno dvojje: Prvič, kot neizpodbitno dejstvo se poraja, da bi nekateri ljudje morali biti v kletkah, in drugič, le z izpodbijanjem te zaželenosti ter neizogibnosti bi lahko prišlo do nekaterih sprememb. Kar denimo stori razlikovanje stopenj nedolžnosti je to, da neizogibno obstajajo ljudje, ki bodo postali trajno nenedolžni, ne glede na to, kaj storijo ali rečejo. Strukture občutenja, ki oblikuje pripoved obrambe nedolžnosti, ni težko razumeti: navsezadnje, če gre pri kriminalizaciji v glavnem za prepoznavanje krivih, si je po tej prevladujoči logiki smiselno predstavljati, da je način njene razveljavitve odkrivanje po krivici obsojenih.

Vztrajanje pri iskanju nedolžnih med obsojenimi ali ubitimi snuje in črpa energijo iz različnih »ne bi smeli biti v kletkah« kategorij, ki sem jih navedla zgoraj. Prav tako se – z osupljivo zgodovinsko netočnostjo – sklicuje na množico drugih nedolžnih, da bi poudarilo napačnost nekaterih vidikov množičnega zapiranja. Natančneje, [številni še naprej delujejo], kot da bi bilo množično zapiranje sredstvo za dodelitev podedovanih dolžnosti za celo vrsto neopravljenih nalog, v izpolnjevanje katerih so bili naši predniki surovo prisiljeni. To prepričanje je smiselno glede na v preteklosti zelo razširjeno izposojanje kaznjenk\_cev in v verige vklenjenih skupin zapornic\_kov. Ker pa polovica zaprtih ljudi ne spada, vsaj ne očitno, med potomke\_ce rasnega sužnjelastništva, problem zahteva drugačno razlago in s tem drugačno politiko. To ne pomeni, da rodovnik abolicije, ki se razteza skozi sužnjelastništvo, ni dovolj krepak, da bi tvoril vsaj del platforme za končanje množičnega zapiranja na splošno. Vendar pa v danih okoliščinah za doseganje pomembnosti nekritično podaljšanje delne preteklosti za razlago drugačne sedanosti zahteva čustveno politično trditev, ki je odvisna od figure garaške žrtve, katere narativni lok – katere struktura občutenja – je določen in zato do vzeta za rehabilitacijo – ali izbris – v relativno nedolžnost.

Obrat v nedolžnost plaši v obupnem prizadevanju, da bi zapolnil praznino, ki so jo za sabo pustili različni napadi, premišljeni in cinični, na univerzalizem in pravice. Če univerzalne pravice ne obstajajo, katera diferencirana kategorija bi lahko zagotovila nadstrešek za ranljive? Menim, da zagovornice\_ki nedolžnosti poskušajo ustvariti prav takšno zatočišče, vendar pa se njegova senčna črta ali zamejeno območje – na primer tisto, ki »zakonito« razmejuje ljudi, ki so jih ubili brezpilotni letalniki ali so jih ZDA izročile v tujino – ne samo lahko, pač pa tudi dejansko premika ter pri tem izbriše prav tisto, s predhodnim izbrisom doseženo nedolžnost. Z drugimi besedami, dialektika od nas zahteva spoznanje, da je negacija negacije vselej možna v izobilju in da nima določene smeri ali varnega konca. Lahko spremeni smer in s tem ne oživi stare zgodovine, pač pa na novo kalibrira razlike v moči.

V razmislek: sodobni razvoj patroljiranja relativne nedolžnosti, ki ga je s sklepom izpostavilo, a ne opredelilo Vrhovno sodišče, gre v smeri neverjetnega širjenja saturacijskega policijskega ohranjanja reda in miru (policijskega zaustavljanja in preiskav, razbitih oken in različnih vrst tako imenovanega »v skupnost usmerjenega policijskega dela«) ter njegovega novega oblikovanja (ki spominja na nekatere prakse drugega Ku Kluks Klana): jetnišničnega ali policijskega humanitarizma. Eden od rezultatov nenehno prestrukturiranih državno institucionalnih zmogljivosti rasnega kapitalizma ter diskurzov in praks, ki se združujejo za njihovo poživitev, je »protidržavna država« – vladnostna zmogljivost, ki jo obvladujejo mainstreamovske stranke in politike, ki pridobivajo moč na podlagi izhodišča, da so države slabe in bi se morale skrbeti. Množično zapiranje se morda zdi neskladno s tem, kar imenujemo protidržavna država. Sama, nasprotno, menim, da je množično zapiranje njena podlaga. Z drugimi besedami, prevladujoč trend, ki gre z roko v roki z množičnim zapiranjem, je devolucija – prelaganje odgovornosti za krčenje zagotavljanja socialnega varstva na vse bolj lokalno državo in nedržavne ustanove. Hkrati naraščajoča centralizacija (močan izvršilni organ) dokazuje lažnost ene od sodobnih zablod demokracije – mnenje, da je bolj lokalno bolj participativno.

Jetnišnični/policijski humanitarizem je domač protivstajniški program, ki se v ZDA in tujini hitro širi. Tako kot množično zapiranje je ta humanitarizem značilnost tega, kar že dolgo imenujem protidržavna država: dinamičen vzorec med vzorci, ki premikajo in ponovno utrjujejo obliko protidržavne države, delijo, če se ponovno sklicujem na Du Boisa, mezde relativne nedolžnosti za doseganje novega kroga gradnje protidržavne države. To sicer ni novo, je pa sedaj povsem opazno v splošni krajini izključitve in opredelitve, ujetja in nagrajitve. Tudi to je del devolucije in povečevanja policijskih organizacij, združenih z neprofitnimi in z državo povezanimi partnerji, da

bi prepoznali in poskrbeli za (relativno) nedolžne žrtve preveč policijskega ohranjanja reda in miru ter zapora – včasih nekdanjih zapornic\_kov, včasih njihovih družin, včasih njihovih sosesk. Policijski humanitarizem na ranljive ljudi cilja z blagom in storitvami, ki jih potrebujejo vsi – zlasti revni. Vendar pa se vrata odpro le s sodelovanjem s prav tistimi praksami, ki vzdržujejo jetnišnične geografije, s tem pa že v osnovi spodkopljejo in uničijo toliko življenj vseh generacij.

Videli smo že, da nedolžnost ni zajamčena, in skrivnost je, zakaj se je kdaj-koli zdela zanesljiva. In čeprav v tem življenju ni nič zajamčenega, pa stopiti skupaj v zavzemanju za skupen cilj z intelektualnimi avtoricami\_ji in družbenimi akterkami\_ji, ki so izzvale\_i in se spoprijele\_i z nadlogo organizirane zapustitve – ob tem pa za to razpravo poudarile\_i organizirano nasilje, od katerega je odvisna –, do skrajnosti izpostavi nevarnosti obrambe nedolžnosti.

Razmislimo o tem problemu še z druge strani: medtem ko so vsi, ki so na obeh straneh Atlantika imeli koristi od sužnjelastništva in vseh predhodnih oblik suženjstva, ki so se z njim križale in mu odtlej sledile, odgovorni za nezaslišane krivice v odnosu do posameznic\_kov in človeštva, dokazovanje nedolžnosti tistih, ki so bili ali so zaslužni za kakršne koli namene, ne bi smelo imeti nobene vloge pri popravi posledic suženjstva. V kontroverz-nem, a nepogrešljivem delu *Slavery and Social Death* (Suženjstvo in druž-bena smrt) Orlando Patterson zapiše, da je moč ubiti predpogoj za moč »nasilne prevlade, odtujitve posameznice\_ka od svojega izvora in splošne osramotitve«. Moč vtakniti človeška bitja v kletke prav tako izhaja iz moči ubiti – ne le z ritualiziranim obsojanjem na smrtno kazen, temveč tudi z dosmrtno kaznijo in ritualom serijsko opravičenih policijskih ubojev, ki so #BlackLivesMatter iz pritoževanja preoblikovali v gibanje. Patterson ponudi eleganten obrat besedne zveze, ki nam pomaga, žalostno, dojeti kontinuum ubijanja: »Eden je padel, ker je bil sovražnik; drugi je postal sovražnik, ker je padel.« Ne nedolžnost, temveč človeško žrtvovanje je osrednji problem, ki organizira jetnišnične geografije zaporniškega industrijskega kompleksa. Če pri aboliciji vztrajamo pri nedolžnosti, to pomeni politično vdajo, saj se »nedolžnost« izmuzne problemu, s katerim se je abolicija prisiljena soočiti: kako zmanjšati in odpraviti škodo namesto iskati boljše oblike kaznovanja. Da bi bilo to, o čemer razpravljam, bolj nazorno, se obračam k besedam vélike oborožene tatice in vohunke Harriet Tubman (okoli 1820–1913). Po-vedala je to zgodbo:

Vedela sem za moškega, ki so ga za petindvajset let poslali v državni zapor. Vsa ta leta je nenehno razmišljal o svojem domu in odšteval čas

do prostosti. Leta tečejo, čas zapornišтва se izteče, človek je svoboden. Odide skozi vrata zapora, se napoti do starega doma, a starega doma tam ni več. Hiša, v kateri je preživel otroštvo, je bila porušena in na njeno mesto so postavili novo; njegove družine ni bilo več, njeno ime je bilo pozabljeno; nikogar ni bilo, ki bi ga prijel za roko, da bi mu izrekel dobrodošlico ob vrnitvi v življenje.

Tako je bilo z mano. Prestopila sem črto, o kateri sem tako dolgo sanjala. Bila sem svobodna, vendar ni bilo nikogar, ki bi me pričakal v deželi svobode, bila sem tujka v tuji deželi, moj dom pa je bil navsezadnje v stari kolibarski četrti, z mojimi starimi starši, starši, brati in sestrami. A prišla sem do te svečane zaprisege; jaz sem bila svobodna in tudi oni naj bodo svobodni; zanje bom naredila dom.

## Infrastruktura občutenja

W. E. B. Du Bois je Harriet Tubman intervjuval v poznih letih njenega življenja. Sredi 20. stoletja je potekalo kratkotrajno, majhno, a precej ostro akademsko tekmovanje v »dokazovanju«, koliko (kar pomeni, kako *malo*) ljudem je Tubmanova pomagala, da so se lahko »še naprej pomikali« po Podzemni železnici [mreži poti in varnih hiš za zaslužnjene Afroameričane, ki so bežali v svobodne države ZDA in Kanado – op. prev.]. Nasprotno pa je zgodovinar in sociolog Du Bois, ki se je izšolal na Harvardu in Humboldt, in če le kdo kdajkoli, človek števil, dejal: [pomagala je] stotinam. Nato tisočem! Zakaj? Je postal zgolj površen? Ali pa je začel razumeti, kako se abolicijske geografije gradijo na terenu, povsod vzdolž načrtovane poti – časovne in prostorske poti? Ali je bil v eseju *Black Reconstruction in America* (Črnska rekonstrukcija v Ameriki) res sposoben predelati svoje prejšnje raziskave o Freedmanovem uradu zaradi resnično vizionarskih vpogledov, ki jih je pridobil iz pogovora z ostarelo Tubmanovo? Menim, da bi nam lahko prav na tem mestu pojem »infrastruktura občutenja« pomagal pri razmisleku o razvoju in ohranjanju abolicijskih geografij ter o tem, kako takšne geografije težijo – čeprav je v celoti ne dosežejo – k negaciji negacije prekrivajočih in prepletajočih se jetnišničnih geografij, v okviru katerih je ZIK zgled – čeprav ne nujno izčrpen, kot kažejo primeri abolicijskih geografij.

Raymond Williams je pred več kot petdesetimi leti trdil, da ima vsako obdobje lastno »strukturo občutenja«, narativno strukturo za razumevanje

dinamičnih materialnih meja možnosti sprememb. Paul Gilroy in mnogi drugi so sledili Williamsovemu razmišljanju in pojasnili, da imajo obdobja in kraji neizogibno mnogovrstne strukture občutenja, ki so dialektične in ne zgolj istodobne. Williams je nadalje razlagal, kako lahko tradicijo morda najlažje razumemo kot kopičenje struktur občutenja – ki se ne zbirajo po naključju ali v naravnem procesu, ki bi bil videti kot naplavina ali plimovanje, ampak na način, ki ga imenuje »izbira in ponovna izbira prednikov«. Pri tem Williams zanika nespremenljivost kulture in biologije ter nenehno odkriva, kako imajo tudi najmanj skladni vidiki človeške zavesti – občutenja – dinamično vsebinsko obliko.

Radikalna črnska tradicija je nenehno naraščajoče kopičenje struktur občutenja, katerih individualni in kolektivni narativni loki vztrajno težijo k svobodi. To je način zavestnega delovanja, ki se s časom nenehno obnavlja in posodablja, vendar ohranja moč, hitrost, vzdržljivost, okretnost, prožnost in ravnesje. Velike eksplozije in izkrivljanja modernosti so spravila v gibanje – in nenehno interakcijo – že obstoječa in povsem nova razumevanja razlike, lastništva, odvisnosti in obilja. Posledično sta tudi izbira in ponovna izbira prednikov del radikalnega procesa iskanja kjerkoli – če ne celo povsod – v politični praksi in analitičnih vzorcih živečih izražanj (vključno z nejasnostmi) neomejene participatorne odprtosti.

Kaj je osnova takšnega kopičenja? Kakšna je produktivna zmogljivost vizionarskega, s krizo gnanega ali celo z izčrpanostjo izzvanega ponovnega izbora? Najboljše, kar lahko ponudim, dokler se ne pojavi kaj boljšega, je to, kar že leta imenujem »infrastruktura občutenja«. V materialnem svetu je infrastruktura podlaga produktivnosti – nekatere procese pospeši in druge upočasni, določa programe, ustvarja osamo in omogoča sodelovanje. Tudi sama infrastruktura občutenja je materialna v smislu, da ideologija postane materialna, tako kot dejanja, ki jih občutenja omogočajo ali omejujejo. Infrastruktura občutenja je torej temelj zavesti, čvrst, a ne statičen, ki je osnova za našo sposobnost izbiranja, visceralnega [instinktivnega] prepoznavanja možnosti, ko izbiramo in ponovno izbiramo osvobajajoče rodovnike – za časa življenja, kot ponazarjata Du Bois in Tubmanova, pa tudi med generacijami in skozi generacije. Kar šteje, kar se materializira, so živahne reartikulacije in presenetljive kombinacije. Če torej strukture občutenja radikalne črnske tradicije iz obdobja v obdobje oblikujeta energično pričakujoča zavest neomejenosti in usmerjenost k njej, je tradicija, ne povsem točno, gibanje proč od delitve in izključevanja – pravzaprav njeno nasprotje.

## Neomejenost, zoper zaključek

Potemtakem abolicijska geografija [zadeva] – kako in v kakšne namene ustvarjajo ljudje – obvezno – začasno svobodo, ko si predstavljajo *dom* v primerjavi z razkrajajočim drobljenjem razdeljevanja in nadaljnega razdeljevanja, s katerim rasni kapitalizem perpetuira sredstva za lastno valorizacijo. Abolicijska geografija in z njo skladne metode (za izdelavo, iskanje in razumevanje) izpopolnjujejo prostorsko – kar pomeni človeško-okoljske – procese abolicijskih demokracij Du Boisa in Davisove. Abolicijska geografija je prostrana (ni v lasti le črncev, za ali o njih) in specifična (je vodilo za ukrepanje glede razumevanja in ponovnega razmisleka o tem, kako združujemo naše delo drug z drugim in z zemljo). Abolicijska geografija predpostavlja, da sta občutenje in delovanje sestavna dela strukture in z njo nič manj omejena. Z drugimi besedami, to je način učenja in političnega organiziranja, bivanja na svetu in ustvarjanja sveta.

Rečeno drugače, abolicijska geografija zahteva izpodbijanje normativne predpostavke, da sta teritorij in osvoboditev istočasno odtujljiva in izključujoča – da bi morala biti razdeljena s prodajami, dokumenti ali zidovi. Pa vendar, če bomo izkoristili posebne sposobnosti, ki jih imamo, in če se bomo ponavljali – poskušali, kot je o predteku v revolucije zapisal C. L. R. James, narediti še tako majhno stvar, znova in znova –, bomo, ker to počnemo, spremenili sami sebe in zunanji svet. Tudi pod skrajnim pritiskom.

Zadnja zgodba: V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je kalifornijski Urad za prestajanje zaporne kazni (CDC) sklenil, da kot odgovor na reformistično in radikalno mobilizacijo reorganizira družbeni in prostorski svet ljudi v zaporu. Dokazi pričajo o tem, da je eksperimentalno z različnimi razdiralnimi shemami, da bi končal solidarnost, ki se je ustvarila med raznoliko (čeprav tedaj večinoma belsko) populacijo v moških zaporih. Sodelovanje, oblikovano v okviru študijskih skupin in drugih dejavnosti za krepitev oza-veščenosti, je privedlo do poveličevanja puhlih zmag na zveznih sodiščih v zvezi z zaporniški pogoji in smrtonosnim maščevanjem nad stražarji, ki so nekaznovano pobijali zapornike. Kljub predpisom, ki so jih dvajset let pripravljali v Washingtonu, D.C., in ki so med drugim prepovedovali segregacijo, neupoštevanje dolžnosti seznanitve s pravicami, odsotnost ustreznega postopka in izvensodno kaznovanje, je CDC sklenil, da bo zapornike ločil v rasne, etnične in regionalne skupine, ki so jih označili kot tolpe, da bo nekatere od njih za nedoločen čas poslal v samico in da bo čas prestajanja kazni omejil na tri dejanja: ovaduštvo, pogojni odpust in smrt. Za konkretizacijo sistema kot grajenega okolja je CDC ustvaril dva zapora za moške in enega za ženske z visokotehnološko varovanimi bivalnimi enotami (VBE – zapor

znotraj zapora). Zgodovina teh VBE-jev še ni v celoti izpričana: nesporno je, da povzročajo duševne in telesne bolezni, ki lahko privedejo do samomora ali drugih oblik prezgodnje, preprečljive smrti. Združeni narodi več kot štiri-najstdnevno zaprtje v samico opredeljujejo kot mučenje.

Ljudje, zaprti v VBE-jih državnega zapora v Pelican Bayu, nekateri od dne njegovega odprtja 10. decembra 1989, so morda storili (ali pa tudi ne) to, za kar so bili obsojeni na sodišču; njihova nedolžnost ni pomembna. Odvetnice\_ki in drugi že vrsto let delajo z ljudmi iz VBE-jev in poskušajo najti izhod, pri čemer ne kategorizirajo in izbirajo, komu pomagati, temveč vsako pripravljeno osebo sprašujejo o pogojih v zaporu ter se trudijo oblikovati splošen načrt. Aktivisti\_ke so ustvarili\_e priročnike in spletna mesta, lobirali pri zakonodajalcih, pričali pred sodnicami\_ki upravnega prava, oblikovali tožbe, organizirali delavnice skupaj z družinskimi člani in drugače poskušali obelodaniti sramoto VBE-jev. (Na zaslišanju o prikrivanju primera, ko so pazniki ustrelili sedem zapornikov iz VBE-jev, je leta 1998 producent oddaje Mika Wallacea *60 minut* vprašal: »Povejte mi, zakaj naj nam bi bilo mar za te fante.« »Vam je mar za pravico?« »Seveda, ampak občinstvu mora biti mar za ljudi. Zakaj bi jim bilo mar?«)

Urad si daje odvezo za kršenje zakonov in neupoštevanje sodnih odlokov z vztrajanjem pri stališču, da tolpe, ki jih je omogočil, vodijo zapore in ulice. Potem ko so se ljudje skoraj štirideset let prebijali skozi razširjen CDC, je nemogoče, da se ne bi kaj širilo ali odmevalo čez zaporniške zidove. Umes-titev v VBE-je pomeša ljudi iz askriptivnih (kot pravi CDC) in asertivnih (kot pravijo sami zaporniki) družbenih geografij svobodnega sveta, da bi čim bolj zmanjšala možnost solidarnosti med ljudmi, ki so, po krožni logiki, sovražniki, sicer ne bi bili v VBE-jih. Ti se ne morejo videti ali dotakniti drug drugega, a skozi trušč televizijskih sprejemnikov in hrup strojev v zaporih se lahko pogovarjajo in razpravljajo. In čeprav rasa ni edini organizacijski dejavnik VBE-jev, pa je sumaričen izraz, ki ga običajni ljudje, tako znotraj kot zunaj, dosledno uporabljajo za poimenovanje delitev. Dolga leta so nekate-ri najaktivnejši rezidenti VBE-jev razpravljali o rasizmu vs. rasizaciji ter naj-prej zaobjeli, nato pa izpodbijali različne nadvlade, medtem ko so strukturo občutenja, ki ohranja raso trajno, vrsto let še naprej sprejemali kot naravno dano ali kulturno sprejemljivejšo.

Ljudje abolicijske geografije gradijo iz tega, kar imajo; spreminjanje zaves-ti lahko korenito predružači predstavo o tem, kaj je mogoče storiti z razpo-ložljivimi materiali. Jasno je, da VBE-ji, v preračunanem nasprotju z zapori Soledad, San Quentin in Attica v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, družbene vire oslabijo do točke zloma. Toda kaj se zlomi? V številnih pri-merih zaprte osebe. Toda zavest se lahko zlomi v drugačno razsežnost, ki

se izmuzne zdravorazumskemu doumevanju bivanja in solidarnosti, identitete in spremembe. Negacija nasilja z nasiljem je možna, kar nas vrne k teritoriju sebstva, na katerega se sklicujem na uvodnih straneh te razprave. Celo v totalni ustanovi je suverenost protislovna, kot dokazuje odpor proti mučenju. Režim – njegovi intelektualni avtorji in družbeni zastopniki, njegove konfiguracije in norme – ujetnike muči drugega za drugim. Režim lahko napadejo s spremembo objekta mučenja v subjekt zgodovine z gladovnimi stavkami. Udeležene\_i posameznice\_ki nasilje mučenja obrnejo proti njemu samemu, a ne tako, da mu odvzamejo nasillje, temveč z namernim preoblikovanjem ranljivosti na prezgodnjo smrt v celoto, s katero je treba računati in ki jo skupaj drži koža.

Prva stavka, katere organizatorji so zastopali vse domnevne zaporniške tolpe, je svoje zahteve naslovila na CDC ter zaprosila za skromne izboljšave izkušenj in usod vseh prebivalcev VBE-jev: boljšo hrano, več obiskov in kakršen koli način za spodbijanje VBE-jevih kazni, ki bi temeljil na dokazih in ne na širitvi sistema. Stavki so se solidarno pridružili številni iz drugih zaporov, ki niso bili tipa VBE, pri čemer je en človek umrl. CDC je ponudil pogajanja; stavka se je končala. Spremenilo se ni nič.

Izbruhnila je druga stavka, ki je bila dobro pokrita z vselej aktivnimi govoricami zapornikov in s podporno infrastrukturo organizacijskega kolektiva svobodnega sveta. Spričo sklepa Vrhovnega sodišča glede zdravniškega zanemarjanja in vstaj v številnih delih planeta – v Severni Afriki, Zahodni Aziji, Južni Afriki, na ulicah ZDA – so zahteve ubrale novo smer, in sicer proti delitvam, ki zlasti v sodobnem času normalizirajo decentralizirano domišljijo in upadlo pripadnost, ko se ekspanzivno zdi nujno potrebno. Kolektiv je zahteve tako rekoč horizontalno odposlal svojim ustanovnim skupnostim znotraj in zunaj ter pozval k prenehanju medrasne sovražnosti. Čeprav nekateri poziv razlagajo kot »solidarnost rasiziranih« – ker se zdi, da rasa zadeva ljudi, ki niso belci –, so dokumenti kolektiva radikalni in vseobsegajoči. Zgodovina poziva je stara toliko kot modernost, ne glede na to, kako anahronistične so morebiti sodobne oznache.

Rasno v rasnem kapitalizmu ni sekundarno; prav tako ni izšlo iz barve ali medcelinskega konflikta, temveč je skoraj vedno oblika skupinskega diferenciranja glede prezgodnje smrti. Kapitalizem zahteva neenakost in razizem jo časti. Kolektiv državnega zapora v Pelican Bayu, ki je skrit pred drugimi in istočasno doživlja tako mučenje osamitve kot črpanje časa, je svoj svet, četudi začasno, preoblikoval v abolicijsko geografijo, in sicer tako, da je poiskal infrastrukturo občutenja, na kateri je lahko svoje izkušnje in razumevanje možnosti predelal s pomočjo prenovljene zavesti. Fikcija rase projicira svojevrstno spodbuditev človeškega telesa, ljudje pa se odpravijo

na ulice v nasprotovanju njenim resničnim in smrtonosnim učinkom. In na koncu, ko odnosi rasnega kapitalizma pridejo na plan, postane protislovje kože bolj jasno. Koža, naš največji organ, občutljiv na vse okoljske strupe, je na koncu vse, kar nas drži skupaj, tudi če se zdi, da nas razdvaja.

Prevod iz angleščine: Marko Capuder.

Redakcija prevoda: Marina Gržinić, Tjaša Kancler in Jovita Pristovšek.

## Literatura

Miéville, China (2011): *Embassy Town*. New York: Del Rey.